

adstricta alio postmodum relicta, tamarindorum, & myrobalanorum modo. Sicigitur Galenum à Braconoli reprehensi-
 ne servasse volumus. Sed si Dioscoridem quoque tueri uelimus, nil aliud dicendum putaverim, quam quod pruna Damasce-
 na siccata alium adstringere tradiderit, ut referuntur ad ea, quae minus adstringunt: non tamen, quod viderit, ea esse
 deiectionis facultatis experta. Porro pruna bilem deiciunt; proinde ea vtiliter versuspat medici ad febres, aliosque bilis fos
 affectus. Quin & seplasarjjs experuntur: quippe qui ex ijs quotannis electaria, iminctus, liquoresque varios parare con-
 fuerunt, quibus non modo sanigustu non ingrato delectantur; sed etiam qui languent, refocillantur. Habetur & in Aeg-
 ypto prunus (ut Theophrastus est auctor lib. 1111. cap. 111. de plantarum historia) insynia magnitudinis, fructum inrens
 natura, & magnitudine mespilis proximum: nisi quod rotundum nucleum habet. Florere incipit mense Iulio, fructum
 circa brumam perficit, nec folia dimittit. Qui circa agrum Thebanum habitant, propter arboris copiam fructum sicant, &
 osse exempto tundunt, osisque faciunt. Hac Theophrastus Pruna quae dulcia sunt, minus frigide natura possident, contra-
 vero acida, & austera. Aequi omnia frigida, & humida sunt. Palma datur (ut Galenus inquit) Damascenis, quae sicca ex
 Syria Venetijs importantur. Secundas tenent in Germania, quae ex Pannonia & Transylvania conuehuntur, in quoruna ge-
 nere, quae minuscula sunt, maiorem cum palato incunt gratiam, in vino decocta, & saccharo aspersa. Hoc enim modo para-
 ta, & primis mensis deuorata, praeter id quod esui placent, commodissime alium citant. Nihil enim adstrictionis habent,
 sed dulcia sunt. Habetur & syluestris prunus, in dumetis crescens. Tumula est arbuticula, fruticosa, & vbiq; aculeata

Prunis Sylue
 suis confid.

PRVNVS SEBESTENA.

folio sativa pruni, verum longe angustiore, duriore, asperioreq;. Vere floret floribus albis numerosisq;, è quibus bacca
 proeminunt magnitudine vna, acinis aequales, colore in purpura nigricante, viriditatis pulpae, asperae, & adstringenti admo-
 dum gustu, in quo officulus includitur cerasorem similit. Tota planta adstringenti facultate praeslata, quemadmodum
 & bacca. Baccae calcatis, & dyentericis vtiliter denorantur. Eadem cum arbutu radicebus aqua, vel vino aspero deco-
 ctis. sanant oris, linguæ & gingivarum ulcera, & fluxiones, quinetiam columellæ & faucium ulcera, gargargillato earu
 decocto. Quamobrem non parum recerantur hoc medicamento, qui hydrargyro peruncti, oris ulceribus, & fluxione labo-
 rant addito lycio, alomine, & Rhodomelle. Idem decoctum in dejectionibus auxiliatur foemini uteri fluxionibus obnoxio.
 Aqua è floribus distillata haustu interfellum vermes interficit. Non dissident effigie à prunis, nec dissimiladmodum sunt fa-
 cultate fructibus, quos officina Arabes secute SEBESTEN nominant, quib; Graeci Myxa, & Myxaria vocantur. Quod et-
 si Diofcorides, & Galenus horum suis monumentis non meminerint, de his tamen à posterioribus Graecis, nempe Paulo, Aetio,
 10 Pello, & Aethario frequens facta fuit mentio. Arbores serri in Italia copiosius Pliny gatae: nunc vero nullis ibi in hor-
 tis aut viridiarijs (quod sciam) viret. Plantæ ramum unà cum fructu misit ad me praclarissimus Medicus Gabriel Fa-
 leppius Mutinensis, vir quidem, ut stotrina & facundia praecellens, ita humanitate, & liberalitate illustis. Est quae arbor
 Sebestenus pruno non admodum dissimilis, ei tamen magnitudine cedens. Folij comitatur pruno rotundioribus, ac firmio-
 ribus, floribus albicantibus, racematim prodeuntibus, è quibus fructus oriuntur prunis parvis similes, caliculo quodam
 ut glande, ima parte colligati nucleo inus triquetro, qui satis baccae proportionem correspondet. Et maturitatem adepti, in
 arum virescunt, gustu sunt prepulsi, ac lentia, tenacique pulpa. Ex qua Syri, & Aegyptij usum conficiunt, quod Virentis
 Alexandrinum appellant, quibus commodissimum: Argumento sunt nuclei, qui in eo reperuntur, color, & dulcedo,
 20 quas gustatu deprehendunt. Pollent autem deiectionia facultate, non secus atque pruna, tam Graecorum, quam Arabum
 testimonio: id quod etiam comprobatur quotidiana medicorum experientia. Tamen si contrarium fenerit Fuchsius Medicus
 de hac nostra gata celeberrimus: quippe qui suis in paradoxii cap. 27. ut fortasse in Arabes inueberetur, quos ubique
 ferè adesse, videtur, nullam Sebestenis deiectioniam esse facultatem contendit, quin potius ea adstrictoria vi pollere. Sed longè
 30 dissente ab eo opinio nostra, & vulgata, comprobataque continua medicorum experientia. Quandoquidem quod Se-
 bestena affumpta in medicamentis alium cecant, testis in primis est Paulus Aegineta, qui lib. 7. de ijs verba faciens, fic in-
 quit. Myxa arboris fructus est, minor quidem prunis, facultate verò consimilis. Ex quibus Pauli verbis elicitur, quod ita
 ventrem molliat Sebestena, quemadmodum pruna. de quibus idem disseret eodem libro Galenus secutus: Pruni fructus, in-
 quit, ventrem subducit, recens quidem magis, aridus verò minus. Neque huic rei nequiss. Aetharius haec pluribus com-
 mi'et medicamentis, quæ bilem eiciunt, ut videre est suo de compositione medicamentorum compendo. Eorum insuper
 deiciendis alijs facultatem maxime comprobatur vulgaris experientia, clarissimum omnium lumen. Siquidem (ut iam mil-
 lies expertus sum) eorum pulpa drachmarum decem ponderè deorata, aut ad siumum duodecim, eosdem ferè praebet fructus
 40 Fuchsi, quos Aegyptia siliqua cassia vocata. His ergo rationibus, & auctoritatibus adduco, ut illam quoque Fuchsi opinio-
 nem minus probem, quæ est, quod electuarium de Sebesten officinis dictum ventrem deiciat, non Sebestenorum facultate, sed
 aliorum simplicium medicamentorum deiectionia vi praedictorum, quæ ijs adduntur. Nam si illi per se praesent, ut ostendimus,
 idem etiam alijs admixta praeslabunt. Quare, ut ingenue dicam quod sentio, non Fuchsius tantum, quem aliquo tempore ad-
 miratus sum, vt virum doctissimum, & de medicina amplissime meritum: sed plerique alij, nunquam adeo Graecis additi
 esse deberent, vt profus à Maurritana familia deiectionis, nonnunquam & rationes, & experientia, firma nostræ artis,
 & veritatis praesidia, cogantur deserere. Sed ut eò nostra reuertatur oratio unde diuertevit, dicimus auctoritatibus, & experien-
 tia freti: Sebestena deiectioniam vim habere. Quocirca vtiliter dantur ex bile febricitantibus, atque (ut auctores sunt
 Paulus, Aetius, P. Jellus, & Aetharius) lingua asperitate mirifice leniunt; quin & pecciori, atque tussi opitulatur: ven-
 40 tris tineaes pellunt: vrim arboribus à bile, vel falsa pituita prodeuntibus maximam opem praesant deorata triginta
 aut quadraginta. ex iure carniuum macerata, prima statim mitis, alium commodissime citant. praesentiorum sunt plena, pin-
 guia, & carnosae, quæque situm non redolent, nec teredinem fenserunt. Ceterum quoniam Sebestena nobis 2124 P H A,
 que officinis iudice dicitur, in mentem renocant, cum eorum Dioscorides nusquam, quod extet, meminerit, duximus non
 fore quidem ab re hic eius historiam & vires diffusius recense. Arbor itaque est 72 y phus pruno paulo humilior, cau-
 dice contorto, cortice scabro: vitis ferè vniuersi simili. Materie oxyacanthæ proxima, radicibus firmis, ac solidis. Spi-
 nis ubique feretriget, longis, leuibus, firmis, acutissimisque, colore ex nigro rufescente, quemadmodum, & rami è quibus
 imcei quidam processus exeunt, colore pallido, tenues sparsi modo, lentis, ac flexiles, sibihaena longiores, in quibus utrinque
 per intervalla folia exeunt, ut in fraxino, & sorbo, impari tamen exortu, oblonga, non magna, firmis, ut in clematide, quam
 50 vineam pernicam vocant: et sensim per ambitum serrata. Flores à foliorum exortu nascuntur pallidi, ac muscosi, è quibus
 bacca exoriuntur oliuarum instar, primum virides, deinde subalbicantes; posthac aereo colore, & cum ad vltimum vene-
 rit maturitatem rufescentes, in quibus nucleus offeus concluditur oliuae similis. Pulpa autè maturitatem ferè viridi, aspe-
 riuiculo sapore referta, at in praematuris, dulcis euadit, & gustu non ingrata. Quo fit ut 72 y phus in humiditate, & calidita-
 te temperata habeantur. Galenus, qui (non nulli censent) ea Serica vocat, de eorum viribus libro secundo de alimentorum
 facultatibus sic habet. De his quidem, quid ad tuendam sanitatem, morbosus profugandos valeant, testis esse postsum. Nam
 ab infolentibus, ac effrenatis pueris, & mulieribus cibo duntaxat expectantur. Exiguam praebet alimentum, difficile con-
 sequuntur, ideo stomacho non sunt vtilia. Eandem sententiam ex ipso Galeno sumptam reddidit Auicenna; cui tantum il-
 lud addidit, quod ea ad peccioris, atque pulmonis vitia conferant, & quod quædam (ut ferum) cum maxime venum, & non
 etiam vesticæ affectibus prodesse censent. Verum quoniam (ut diximus) scribit Galenus, nullam se adinuenisse in Sericis
 facultatem ad corporum affectibus curandos, hinc capta occasione Fuchsius iterum digladiatur, bono quidem studio, non
 60 modo cum Auicenna: sed etiam cum lateris Arabicae familiae auctoribus, afferens id omne quod de 72 y phus Arabes suis
 monumentis commendauerint, omnino falsum esse, & à veritate alienum. In quo tamen si nitium aliquid Maurritanis adscri-
 bendum est, illud quoque Graecis posterioribus adscribendum erit. Quandoquidem constat, Aetharium & Graecum, & medicu
 peritissimum suo de compositione medicamentorum volumine, 72 y phæ ad peccioris vitia compositis medicamentis compluri-
 bus admiscere, ubi scilicet ex calidiorum humorum redundancia morbus emerferit, item eandem in bis usurpare, quæ bilena
 deiciunt. Quod & Nicolam Alexandrinum in suis compositis medicamentis, per se esse fecisse comperio. Ideoque nil miru-
 rit ad hæc omnia praeslare 72 y phæ tradidit Auicenna: nanque suo lentore, ac sua, quæ agrè permant, crassitie (ut rei ve-
 ritatis adhibuit sanguinem crastum reddunt, qui flauæ bilis redundancia tenuior, quam par sit, redditur. Cum itaque tracta-
 tione Auicenna, 72 y phæ & pecciori, & pulmomi prodesse, non temerè quidem eum locutum esse crediderim (ut fortasse aliqui pu-
 tant) sed illud ea ratione scripsisse, ut in morbis tantum calidis: & acutis intelligendum esset, in quibus medici vtiliter 72 y
 phis suis possint & debeant. Id quod eius verba aperte inducunt, cum dicat, quod sanguinem intrassant. Neque enim erat
 Auicenna,

Pruni Sylue-
 ritis vires.

Sebesten con-
 sideratio.

Fuchsi opi-
 nio reprobata.

Zizyphum
 consideratio.

Auicenne de
 feustio contra
 Fuchium.

Aucema adeo ignarus, ut datis iam praemissis nesciret subinde conclusionem inferre. Sed certe pulchrum, atque tutum esse iudico, quod quandoque cum mortuis lucentur. Et quoniam (ut saepe antea polliciti sumus) nulli medicorum scilicet, nec huic magis, quam illi noster animus erit additus, sed veritati propagande, addam ex praedictis rationibus cum *Aucena*, eos, meo quidem iudicio, labi, ac falli, qui *Zizyphus* sanguinem expurgari, ac abstergeri contendunt, quique ea iis committentur medicamentis, quos pectoris affectibus frigiditate abortiri parari solent, ut recentiorum nonnulli: qui *Zizyphus* nulla eorum habita ratione ad quodvis pectoris vitium indifferenter utuntur, & plerumque cum maximo agrotantium discrimine. Caterum an Galeno *Serica Zizypha* sint, dubitandum sane fuerit, cum aliud Plinio fuisse reperiantur lib. xv. cap. xliii. vbi sic habet. *Aequae peregrinae sunt Zizyphae & tuberes, quae & ipsa non pridem venire in Italiam. Haec ex Africa, illa ex Syria Sextus Papinius quem consullem vidimus, primus vti que attulit, diu Augusti nouissimis temporibus in castrorum aggeribus sata, bacis similiora, quam malis; sed aggeribus praecipue decora, quoniam & tecta iam syluis standunt. Tuborum duo genera, candidum a colore Sericum dictum. Et libro 16. capitu. 25. Ab amygdala, inquit, proxime florent armeniacae, dein tuberes; & praecoces: illa peregrina, haec coacta. Item libro 17. capitu. 10. Et *Zizyphus* ait, grana seruntur mense Aprilis. Tuberes melius inferuntur in pruno syluestri, & malo cotoneo, & in calabrice, ea est *Spina syluestris*. haec Plinius. Colmella tamen tuborum nusquam, quod legerim, meminit, sed *Zizyphorum* lib. v. cap. lxxi. duo tradidit genera, quod habentur floribus maxime delectentur apes, nempe rutilum, & album. Quo fit, ut suspicandum sit, Pliny codicem hoc in loco de-
 prua-*

prauatum esse. Illud suspitionem auxit, quòd inter Arabes Auicenna, & inter Græcos recentiores Symeon Sethi, duas zizyphi species mandauerint, & quòd tamen in Plinio una tantum legatur zizyphus. Verum cum Alghario, Nicolao Myreptico, & Simone Sethi *Ζίζυφα, & Ζίζυφα* (tot enim modis scripta inueniuntur) ea esse videantur, quæ Galeno ferica, eademque Auicenna, Serapioni, aliisque pluribus Mauritanis, mihi quidem statuendum videtur. Galeno ferica non aliud designare, quam zizypha. Ex his præterea omnibus maximum esse argumentum crediderim, in Plinio hic subesse mendam, & illud zizyphis id adscribendam esse, quod de tuberibus deprauatè fortasse legitur. Leguntur zizypha ad calcem Septembris in Autumno, vna cum iuncis ramisculis, & in manipulos colligata, Laquearibus suspenduntur, prius diebus aliquot insolata; postremo decerpuntur, & asseruatur in capsulis, ad medicos vsus. Sunt etiam qui decerpta, & super cratibus, aut tegetibus strata tam diu insolant, quousque rugosa fiant. Fructibus pruni, qui *κωνία* Græcis, Pruna Latinis appellantur: Arabibus, *Anas*, seu *Agias*: Italis Prune, & Succine: Germanis, Praumen, Pflaumen, & kriechè: Hispanis, Prunas, Andrinas, & Amexæas: Gallis, Prune. Fructus verd, qui Græcis recentioribus, *μύζα, μύζα, & μύζα* *πύρα*, Latinis similiter Myxa, & Myxaria, atque etiam Sebestena Mauritanorum imitatione dicuntur: Arabibus, Sebesten, Motheica, Mukheita, & Mokaita. Vulgo & officinis, Sebesten: Gallis, Sebeste. Fructus præterea, qui item recentioribus Græcis *Ζίζυφα καὶ Ζίζυφα*, & Galeno *σείρα*, Latinis Zizypha uocantur; Arabibus, Hunen, Zufalzef, seu Haub: Officinis, Iuniba: Italis, Giuggiole: Germanis, Rot buslbeerie: Hispanis, *Azuñecija*, Gallis, Iuniber.

A R B V T V S.

Nomina.

a *Arbutus* dicitur
i. tenui corti
ce leg. Orib.
b M cum dicitur
i. subfol
uim.
Arbuti confi-
deratio.

ARbutus, siue vnedo, arbor est cotoneæ malo non dissimilis, tenui a; folio: ꝯ cuius fructus pru-
ni magnitudinem implet, nullo intus nucleo. huic memecylo cognomen est. Maturus aut b fla-
uet, aut rubescit: in esu acerofus, stomacho aduerfatur, capitisque dolorem mouet.

ARbutus in Hetruria frequentissima pronenit, ubi uel per hyemem perpetuis virefcat frondibus. Hæc est Dioscoridi
reddatur malo cotoneæ admodum, magis tamen putauerim, ab eo arboris proceritatem representari cotoneæ, quam fo-
lia, & caudicis corticem. Vt el deprauatus fortasse (ut magis suspicor) est hoc in loco Dioscoridis codex: quandoquidem
Serapio, Dioscoridis ipsius testimonio, Arbutum non describit in uniuersum cotoneæ malo similem, sed eam tantum profer-
re folia infulant laurinis, & ilignis crassiora. Meminit Arbuti Theophrastus libro 11. cap. 16. de plantarum historia, sic
inquit. Arbutus non nimium præstat: corticem tenem, tamarici simi-
lem habet, folium inter ilicem, & laurum: floret Mense Iulio. Flores singulari appendice parte postrema racematim coher-
ent, specie quique myrto oblongo simili: & magnitudine tantus: non foliatus, concavus, tanquam ouum exalptium,
ore aperto. cum autem deflorerit, retinaculum perforatur: quodque deflorerit, tene, sicut verticillus circa fissum. Fru-
ctus anno integro maturifcit, ut simul hunc e haberi, atque alterum flore sponderi contingat. hæc enim Theophrastus. Quæ in
Hetruria nascitur, folia profert laurinis, ilignis uere similia, breuiora tamen paulo, crassioraque, colore potius pallido, quam
viridi, in ambitu vbi que ferrata, rubra per medium excurrente costa. Caudex cortice uelutur subrubro, aspero, squamoso-
que, ad quo rami produnt rubentiores, ac lauiore. Floret mensibus Iulio, & Augusto, floribus candidis, paruis, lili comul-
ly uocati figura, racematim dependentibus. & quibus fructus signantur rotundi, sorborum ferè magnitudine, qui primo
exortu uirent, deinde flauescunt, maturi uerò rubent, aspero tactu, nullo intus ostiulo. Fragor modo, quorum etiam effi-
giam referunt. Sapor his insipidus, simul & austerus, quin etiam dum eduntur, linguam, & palatum simulant acerosa qua-
dam substantia, qua exterius conteguntur, ita ut plane acerofi uideantur. His maxime delectatur turdi, & merula. Quo fit
ut hyeme quo tempore ipsa pomamaturitatem sentiunt, eiusmodi aues inibi laqueis, retibus, alijsq; aucupij generibus fa-
cilè capiuntur. Arboris folia coriarijs faciliè capiuntur. Sunt qui credant, arbutum maximum præstare aduerfus postem,
Quomobrem aquam, quæ ex folijs extracta sit, admisso ossè in cerui corde reposito, ubi si statim morbus inuast, magno ut ipsi
aiunt iuuamento agrotantibus exhibent. Arbuti meminit Galenus lib. v. 11. simplicium medicamentorum, ubi paucis in-
quit. Arbutus arbor ipsa qualitate acerbâ unâ cum fructu est. cum memecylo nuncupant. Est autem bic, & inferius Roma-
cho, & capiti dolorem inserens. Huius arboris nomen Græcum *μαύροιστος*: Latium, Arbutus: Arabicum, Hailadib: Itali-
cum, Albatro: Hispanis, Madronho, aut Madromero: Gallis, Albuces.

Arbuti uisus,
& uires.

Nomina.

a Catæ dicitur
dicitur, ad co
ra. a. i. cum
amyo albi-
fimo.
b Conclufa
Orib. non le-
git.
c Meum &
Drag. *καυός*,
simpliciter.

AMygdalæ amaræ radicum tritarum decoctum uitia cutis in facie corrigit Illitæ nuces idè munus
præstât: mentes admotæ ciunt: capitis dolori auxiliantur illitæ fronti, aut temporibus cum ace-
to, uel rosæco: epinyctibus sanant ex uno: item putrefactia ulcera, & quæ serpunt, & morfus can-
contra sanguinis, reiectiones cum a amylo, ꝯ mentha affumuntur: renum uitij, & pulmonum inflâ-
mationibus b; ex aqua in potu, aut elegmate cum resina terebinthina dantur: calculosis, difficilique
urinae in passu auxiliantur: & illinctu cum melle, & lacte hepaticis, tussis, & inflationibus coli, & nucis
auellanae magnitudo. in quinis, septenis uere præsumptis, ebrietatem non sentiunt vungulæ in
quadam esca eas uoracurrit, emoriuntur. Gummi eius calcifcit: & adstringit: reiciendos poros. Vulpes si cū
potum auxilio est: impingines, quæ summum corpus occuparunt, illitum cum aceto tollit: tussis uul-
stæ cum diluto uino potum medetur: calculosis cum passo bibere prodest. E' nucibus Græcis, dulces
cibo idoneæ, sed multo minus ualent in remedijs, quam amaræ: atramentum extenuant, urinam ciunt. Re-
centium seu cum suo putamine, humida stomachi uitia emendantur. ꝯ

Amygdalorū
consideratio.

Amygdalorū
uires ex Gal.

AMygdalæ tam dulces, quam amaræ fructus sunt ubique vulgò notissimi. Differunt tamen inter se: nam amaræ maiore
ex calcificatione excandidij, facultate præditæ sunt, quam dulces. quo fit, ut etiam dulcibus longè præferantur ad cras-
sios, pituitosos, humores expectorandos. Arbor est Amygdalus, spectatæ satis proceritatis, caudice aspero, raro tamen
rebo, cortice aspero, paucis radicibus, siquidem plurimum singulari nititur radice, robusta, grandi, alte descendente. Fo-
lia habet persico per omnia similia, cui quoque tota emulatur planta, nam & flores in amygdalo spectantur, quales in
Persico, nisi huius saturatorij purpura rubescerent. Floret uere incolante. Nuces edit cordis figura, quæ antequam ob-
durescant, integræ cum putamine comeduntur, & præsertim ab utero gerentibus. Sunt enim gustus non ingrata. Duplici
conteguntur putamine, quemadmodum iuglandes. Leguntur Augusto mense ad finem aestatis; cum extrema earum tunica
dehiscit. Tractu gaudent calidiora. quo fit in Apulia, Siciliaq; optima, copiosissimæque proueniant. Galenus dulces pau-
sola enim extenuant, atque abstergendis uis polleat: qua tum uiscera purgant, tum humorum e pulmone, ac thorace excrea-
tus molliunt, ac promouent. Et de utroque Amygdalarum genere differens lib. v. 1. simplicium medicamentorum, primò
amaras, deinde dulces prosequitur his uerbis. Amygdala, quæ quidem palam amara sunt, omnino extenuantium non possi-
dent: quod & qualitas ipsa indicat, & experientia comprobât. Ac de amara quidem qualitate in quarto huiusmodi commenta-
rii produnt esse. Ceterum duo experientie exempla proponi satis est, unde nunc eorum possis discernere. Siquidem ephelium
expurgant, & ex creationibus ex pectore, pulmoneque crassorum, lentorumq; humorum impendio conferunt. Porrò
habeant ab obftructione liberandi, & ipsam supra demonstratam est, sed & experientia monstrant: nam in iecore cras-
sorum, uiscosorumque humorum in extremis uasis impactorum obftructiones abunde expurgant, expelluntque. Quin & la-
uim est. Nam huius radices coctæ, atque illitæ ephelus purgant. Quotquot uerò sint amygdala dulcia, & ipsa leuicula
amaritudinem possident, quæ tamen dulcedine superante occultatur: ceterum id temporis spatio clarum fit. Demonstrat-
tium

AMYGDALÉ.

† *tum autem retrò est, qualitatem dulcem moderate esse calidam. hætenus Galenus. Amygdala, ut Theophrastus, & Plinius prodidere, ex amaris dulces fiunt, si circumsoffo stipite, & ab ima parte circumforato, defluens undique humor abstergetur. Et contrà, dulces amarescunt, si primo germinatu venella arbores à pecore decacaminentur. Amygdala (ut etiam tradidit Galenus) non multum suppeditant alimenti: quanquam eis plerique utuntur & ad roborandam venerem, & ad reficiendas vires: Amara Gallinas, & Gallinaceos necant, si ab ijs deuorentur. Eadem contrita, & fronti, temporibusq; illite, capitis dolorem mulcent, & somnum conciliant, & præsertim, si aqua Verbenæ excipiantur. Hæc ut Græcis αμυγδαλα, ita etiam Latinis Amygdala uocantur: Arabibus, lauz, Kauz, seu Lauzi; Italis, Mandorle: Germanis, Mandelkern: Hispanis, Almendras: Gallis, Amandes: Boemis Mandly.*

Nomina.

† In vulgatis Græcis exemplaribus hic non legitur *retò* u' *δυσωρα*, id est, & Mentha. Verùm diffionem hæc ueritit Marcellus ex antiquis codicibus, quos habuisse testatur. eam quoque & Oribasius, & Serapio ex Dioscoride transcribunt. Quæ ut uere Dioscoridis lectio adstipulantur; ita hoc loco mentham addendam esse putauimus.

Pistacia.

P I S T A C I A .

C A P . C X L .

Pistacia, quæ constat in Syria gigni, pincis nucibus similia sunt, & stomacho amica. Trita cum uino contra serpentium ictus profunt, siue edantur, siue bibantur.

Pistaciorum cō
sideratio.

Pistacia, quorum est communis in officinis usus, ex Syria Venetias importari solent. Quæ & est Syria (ut Plinius auctor est Lucius Vitellius censor in Italiam primus intulit, cum legatus in ea provincia fuisset, nonissimis Tyberij Cæsaris temporibus. Horum arbores Venetijs, Caiete, Neapoli, & in alijs Italiae locis vidimus, Tota arbor Terebintho similis est, folijs colore ex viridi in luteum inclinante, Terebinthi modo; & ramisculis utrinque emergentibus. Nuces racematin prodeunt & ramorum extremitatibus. rufa exterius tunica & odorata: albo sunt putamine, facie vnguentarie glandi simili. Internus nucleus cuticula contegitur rufa. Atqui medulla urefcit, sapore pineæ nuci proximo, sed odoratiore. Quo fit legitimam Indicam Theophrasti Terebinthum, Pistaciam arborem nulla dubitatione esse censcam, ut superius de Terebintho agentes latius diximus. Etenim nota tam perspicua sunt, vt id negare nemo cum ratione possit. His accedit Athenæi testimonium. Quippe qui libro XIII. cap. xx. Dipnosophistarum. Nicander colophonius, inquit, in Theriacis Pistaciorum meminit sic iniquens. Pistacia affimiles truncos onerare uidebis prorjus Amygdalinis. Meminit de his & Possidonius Stoicus

STAPHYLODENDRON.

Stoicus lib. historiarum tertio, his verbis. Ipsam fert Persia, Arabia, & Syria, ac Bistacium uocant. Fructus racematus est, albo cortice, ac longus lacrymisque similis, atque uuarum modo uicissim coharet. Quae interius sicut, videntur, minusq; bonum habent succum, quam nux Pinea, at melioris sunt odoris. Fratres vero, qui Georgia conscripserunt, hac inquit, & Fraxinum & Terebinthum, quae Syri nunc Pistacia vocantur: atque hi per Pistacia dixerunt, cum tamen Nicander aspirauerit, dixeritq; pistacia. Haecenus Athenicus. Haec (ut lib. 11. de alimentorum facultatibus scriptum reliquit Galenus) parum praebet alimenti; tamen si infarctus humore iocineris uias expedit, & a uitij liberent. Porro an Stomacho noxia sint, an utilia, an aluum molliant, an adstringant, nullum huius rei certum habere testimonium scribit Galenus. Cuius sententia refertur Auicenna, qui cum palam, & nominatim Galenum refellere nollet, libro secundo hac dicendi ratione utitur, his ferè uerbis. Inquit quidam, non inuenio, quod Pistacia stomacho profint, aut sanè officiant. Ego autem dico, quod nauisam discunt, & uentriculos roborant. Argumento est subamara, subausteraque qualitas, quae gustu in ijs deprehenditur. Hac igitur ratione freti medicorum nonnulli, non modo ad iocineris infarctus Galenum secuti pistacia exhibent, sed, ad iecur ipsum, uentriculumque roborandum, ea tam cibis, quam medicamentis immiscet: quin & ad conciliandam uenerem, & ad pinguedinem inducendam macie, & marasmo affectus commendant. Quibusdam in locis pistaciorum sylestrium nomine appellatur cuiusdam arboris fructus, quem Plinius libro, & capite xvi. STAPHYLODENDRON nominat, etsi à pistacis effigie, & sapore plurimum distant. Planta haec humilis est, folio sambuci, ma-

Staphyloëdron.

terie admodum imbecilli, floribus albicantibus racematim dependentibus, quemadmodum & fructus: qui folliculis prouenit, rufo colore, ciceric effigie, maior tamen: in quo subirens nucleus includitur, sapore dulcis, sed nauseam commouens. Sapore pistacijs fmiles sunt Pinei nuclei, qui in strobilibus includuntur. Hi enim (ut loco citato tradidit Galenus) corpus alunt, bonum procreant succum, sed crassum, tamesi egrè concoquantur. Verim, si Aiuicenis etiam credimus, digerunt, lenium, resoluunt, ac impinguant. Profunt præterea pulmonum vitijs, purulenta excreantibus, & tussi molestatis: sed priusquam edantur, aqua calida macerare eos oportet, alioquin uentriculum ledunt. Semen argenti, & uenerem excitant. Renes, & uesciam non modò expurgant, sed etiam roborant, eorumque ulcera prohibent. Vrina sillicidio opem mirificè præstant. Quæ ob causam strobilini nuclei apud recentiores medicos in frequentissimo habentur usus ad huiusmodi affectus. Quæ nusquam Græce Πιστάκιον, Latine quoque Pistacia, & Pistacea appellantur. Arabice, Pistech, aut Fesfuch: officinis & Barbaris, Fistic: Italijs, Pistacchi: Germanijs, Vuelch Bimpernuß: in Hispanijs, Alboçigo: Gallijs, Pistaches: Boemis, Pistacya.

Nomina.

Κάσσιος Κασσιόχοι.

NVX IVGLANS.

CAP. CXLI.

NVces Juglandes, quas nonnulli Persicas vocant, sunt difficiles concoctu, stomacho inuitiles, biliosæ, capitis dolorem inferentes, tussientibus inimicæ: vomituris tamen ieiunis in cibo aptæ. Cū

NVX IVGLANS.

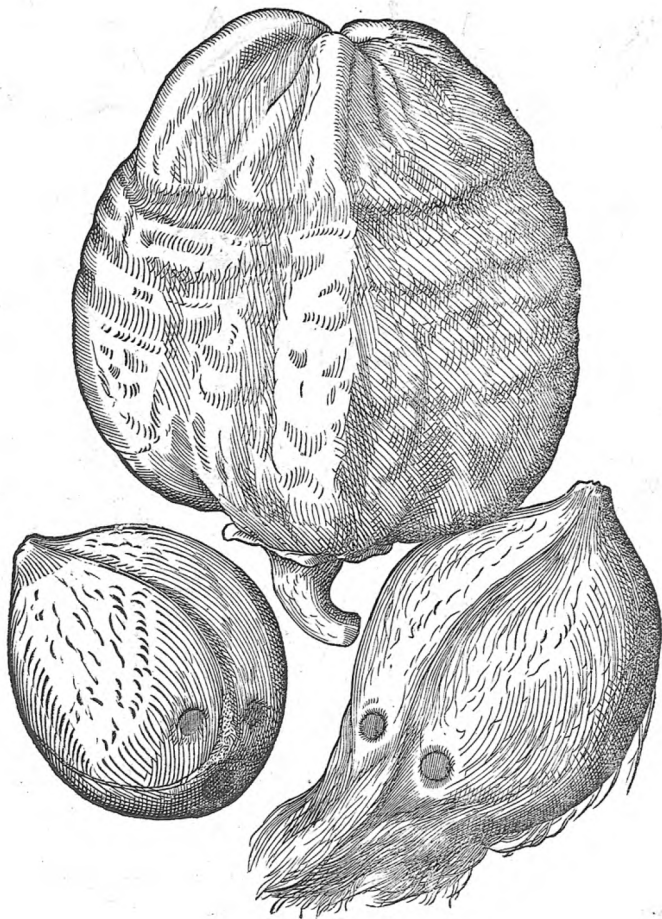

ruta verò, & caricis præsumptæ, & à summo cibo, venenis resistunt, nec minus si à veneni haustu comedantur: largius elisatæ, tinea latas pellunt: illinuntur mammarum inflammationi, abcessibus, luxa-
tisque, cum mellis exiguo, & ruta: cum cepa autem, sale, & melle, canis, hominisque morfui proficiunt: tormina, cum calyce suo perustæ, & vmbilico admotæ, sedant. Putamen combustum, trixumque in oleo, & vino, infantium capite peruncto, nutrit capillum, alopecias replet. Sicut mensis nuclei usti, si triti ex vino admoucantur: ijdem è veteribus illiti carbunculis, gangranis, & ægilopijs medentur: alopecijs commanducati, & impofiti præfenti sunt remedio. Nucibus tufis oleum exprimitur. Recen-
tes stomacho innocentiores sunt: utpote suauiore: itaque alio mifte eximut acrimoniam. liuores in corpore illitu tollunt.

¹⁰ *N*uces *Iuglandes*, qua in communi sunt usu, itemq; arbores, à quibus eduntur, omnibus vulgò notiores sunt, quam ut à nobis representari debeant, cum nulla arbor Nuce vbique frequentius occurrat. Hæ Latinis *Iuglandes*, quasi *Iouis glandes* interlipsis literis appellantur. Quo nomine primo mundi auro eas appellatas esse, plures tradidere auctores. Quippe cum homines primum glandibus tantum diu nectitassent, inuenta tandem arbores, quæ nuces ferebat, degustato nucleorum sapore, hortiæque dulcedine mirum in modum allecti, nuces *Iouis glandes* ob excellentiam appellauerunt. *Iuglan-*

Nucem Iuglandium cō-
sid.

N V X I N D I C A .

dium arbor prægrandis spectatur. Caudice procerò, ac crasso, ramis multis, ingentibus, & longe lateque se se diffidentibus. libro nectitur cinereo, crasso, ac rimoso. Radicibus nititur prelongis, robustisque. Frondibus pluribus utrinque ab eodem pediculo exeuntibus, ut in Fraxino, oblongis, & graviter olentibus. Vere incobante in ipsa prima germinatione, tu-
 los edù, sive paniculas, quæ brevis flaccescetes decidunt, singulisque bis, singule includuntur nubes, duplici obduæ munimento. & (ut Plinius inquit) pulvinato primùm calice, mox ligneo putamine. Crispo intus nucleo, quadripariatq; callo-
 sa intercedente membrana. Genera Juglandium plura, quæ cum forma, tum putaminis duritia, fragilitateque dignoscun-
 tur. Præstant oblonga putamine albicante, ac fragili albo intus nucleo, putamini haud herente, & gustu dulci. Luglandes
 aquas odere, Montes amant algoris cupide. Leguntur incobante autumno, pericis excusse. Et siccantur in umbra, exuto ex-
 teriore indumento. De his differens Galenus lib. v. i. simplicium medicamentorum, ita scriptum reliquit. Nucus arbor tum
 in folijs, tum in germinibus adfrictionem quandam possidet; cæterum evidentem, multamque in nucis putamine recenti pa-
 riter & siccò, proinde eo in Fores quoque uti solent. At nos eius expressi succo similiter, ut mororum, & ruborum in mel-
 le decoctò, vice stomachici medicaminis utimur, & ad omnia reliqua adhibemus, ad que modo dicti succi convenire censentur.
 Porrò nucis ipsius id, quod edendo est, oleosum est, & tenue: itaque ob id etiam facillè exprimitur, & quò diutius reconditù
 fuerit, magis tale efficitur. Quoniam enim oleum ex eo inuncterato exprimere liceat. Tunc sane admodum fit per haliù eua-

Juglandiũ u-
 ros ex Gal.

10

NVX MYRISTICA.

poratorium.

poratorium. Itaque quidam eo gangrenas, & carbunculos, & agilosus sanant, ac nonnulli ad *ρυσθητα* hoc est, nervorum vulnera utuntur. Et lib. 11. de alimentorum facultatibus sic inquit. Habet *Ingans* & adstringentis qualitatibus non exiguum, quæ temporis processu marcescit, & degenerante tota eius substantia in pinguem succum, adeo ut cibo proflus fiat inodorea, quod necesse oleo, sua pinguitudine admissis appareat. Viridis autem, atque etiamnum humida, necesse adstringentis qualitatibus, neque oleose conficere est participes; sed magis est quodammodo *αμα*, id est, qualitatis exers: quod saporis genus aqueum (ut dixi) vocare confuevimus. *Ingans* facilius, quam auellana concoquitur. Stomachoque utilior est, & multo magis, si vnâ cum caricis edatur. Proditum autem est à plerisque medicis, si ambo hoc cum rita ante alios cibos sumantur, hominem non magnopere à lethaliibus pharmacis lædi posse. Constat præterea humidis dieteticis magis, aridas vero minus conuenire. Non pauci quoque cum garo *Ingandes* præsumunt, ventris subducendi gratia. Ad hoc autem virides aptiores sunt, utpote quæ adstringentis qualitatibus minus participes sunt. Quin & aridum quoque, ubi prius in aqua fuerint macerata, (ut nonnulli faciunt) similis, ac viridum facilius habetur. hæc *Galenus*. Ceterum *Ingandes* virides decerpente mense Maio, vel Iunio appetente, antequam earum putamina obdurerint, saccharo, vel melle casternate stomacho utiles euadunt, & roni non ingratæ. *Inglandium* inquit, cui mensis *Artorio* germinatione erumpunt, sicci & in plumæ contriui, & ex vino albo potratæ drachma pondere, faminis strangulatu vnus affectus mirifice profunt. Fit quoque è nucibus oleum, quo ad *Lucernas* utitur *Iulius*, quinetiam pictores, & fabri lignarij, ubi splendorem suis operibus addere nolunt, haustum hoc quincque aut sex unciarum pondere, status potenter dissipat, quo fit, ut in coli affectibus à status plurimum afferat auxilij. Illium tumores disiciunt & contractos nervos emolliunt, addita præsertim calce lota. Antiquum vero scabiem sanat. Sed quoniam fermo nobis est de nucibus, cum *Dioscoridis*, *Galenus*, ac ceteri posteriores Græci de Indicis, *Myrsificis*, *Metellis*, ac *Vomicis* nibus, quod constat, memorij prodiderint, hic eam non dissimulanda putauit, neque alienum dixi recensere, quæ de his ex *Mauritiorum monumentis*, & recentiorum quorundam historijs sum consecutus. Sed primò de Indicis dicamus. Nuces igitur

Inglandes c6 dicit.

INDICAE myrsipolijs omnibus vulgatissima, fractus sunt arboris cuiusdam (ut *Mauritiani* auctores sunt) palmæ effigie, prægrandes, magnorum melonum inflat, ad robur dependentes: nanque magna inuolucrorum mole obtecturum. Cortex ex istis extimus colore constat in arum rufescente, subdurus, tenax, callosusque; intus vero in uulso materia compactius, quæ manibus extrita in capillamentum fatiscit. Subtus est putamine triquetrum, uiliosum, barbatusque, cornu inflat prædurum, eiusdem ferè coloris nucleum continens, qui anserim magnitudine, intus concuum: substantia illi pinguis, crustitudine semidigitali, duriscula, tenax, callosaque, albicans, sapore dulci, butyrum referens: tenuis sed aspero obiecta cortice, putaminis colore. Probantur recentiores: eaque præsertim, in cuius concacitate liquor quidam dulcis includitur: si quidem hoc argumento recentiores facili cognoscuntur. Excalsciantes secundo abscesu, humectant vero primo. In cibis sumpta, est noxium admodum succum non gignat: ventriculo tamen laborem inferunt: semen augent, & uenerem excitant. Oleum, quod è nucibus Indicis exprimitur, utiliter hæmorrhoidibus inungitur, oleo præsertim admisso, quod è persicorum nucleis elicitur: per se Ictidum lumborum, & genus dolores mulcet, & ventris animalia pellit. Quod vero recentiores nuce pressæ stillauerunt olei, densum est, candidum, & pingue: in summa substantia, qualitate, sapore, ac denique facultatibus butyro non dissimile, sed longe melius subministrat alimentum. Præstat idem inunctum ad nervorum dolores, quinetiam peccus lenit, non modo illi tunc, sed etiam haustum. *Raucedini* opitulatur, macros impinguat, semen auget, & induratos articulos emolliit. Nux *India* letiore sagina corpora reficit. Idcirco strigosas mulieres mirum in modum impinguat, & ad crassiem reducit. hætenus de Indicis. His succedunt *MIRISTICÆ*, quæ vulgò officinis ob odoris præstantiam *Muscata*, & *Quasi* moscatae dicuntur. Hæ (ut referunt) in *India* litora perlestrantur) pronenit copiosissimè in insula quædam nomine *Bada*: ibique eas præferunt arbores quædam nostratibus persicis haud absimiles, angustioribus tamen folijs, ac breuioribus. *Fruetus* nostratibus nucibus adbus in arbore exsistentibus persimiles sunt. Siquidem primò crassæ, ac uiridi cortice conteguntur, cui deinde subest nux ipsa, duro satis putamine oclusa, nostrate tamen tenuiore, quo fracto *Macis* apparet rubicundum reticulæ inflat nucleum circumiectissimè, quem *myrsificam*, moscatam uero nucem uocamus. Id quod palam faciunt myrsificæ nuce, quas saccharo, aut siliquarum melle assernate, integræ ex *India* ad nos conuehantur. Hæ, cum suo tempore matrescunt incolæ legunt certatim, & quam quisque potest uerius, quoniam sunt ibi omnia communia. Arbores absque cultu, suppedante tantum natura, suos fractus edunt. Myrsificæ nuce suo maci, tanquam rete comprehensæ, ueneritis in officinis quædam plurimè uisuntur, duro putamine conclusæ, auellanarum modo, colore subnigro: quo fracto compactissimè subest globulus nucleice, & est nux Myrsificæ, quam uiridem uocamus. Præferuntur recentiores, quæ nullam præferunt cariem: tunc uero, si uiderentur, fuscæ, & præpinguis, humore redundantes, ita ut adacta acu confestim è uulnisculo exeat humor. Sicant (ut *Mauritiani* scribunt) & excalsciantur dydipe secundo completo. Adstringunt, oris suauitatem commendant, & fatentis animæ uisum commanse abolent: lentiginem in facie emendant, uisum acunt, ventriculum, & iecur roborant: lienem absumunt, uisum ciunt, suetem alium sistunt, status disiciunt, & frigidis uteri affectibus mirifice profunt: & ut in uniuersum dicâ, salutem eis eadem, quæ & caryophyllis. E recentibus prius contusis, & in cacabo calefactis prelo exprimitur liquor, qui refrigerata cere nõ inflat concrecit, fragrantissimum spirans odorem, nervorum & articularum diuturnis doloribus à frigore excisatis uulsius: quin & ueneris inunctioibus maximè expetitur. Mulcet mirifice myrsificæ nuce uentriculi dolores, si tri tri decoquatur ex rhodomellis sensis vnjs, & aque vitæ binis, quouque aqua euanescat. Nanque si huicæ liquoris colata tria coelearia quotidie dentur ieiunis, pro claudubio inuaduntur, & bicausa à frigidis oritur excrementis, aut à statu. Præstat eadem ad flatuosos uteri cruciatos, hoc modo. Coquitur vna crassisculæ tusa, cum matricariæ radicibus, per sex vnctijs vini albi generosi ad tertias. Deinde percolatur decoctum, & additis sacchari duabus drachmis propinat. Myrsificæ nuce uerteribus Græcis ignotas fuisse illud sibi facit, quod Theophrastus, *Dioscorides*, & *Galenus* erant, quod in suis monumentis, legerim, nunquam memierim: Quare & hic quoque asserere non dubitauerim, macerem (ut in eius mentione diximus) *Dioscoridis*, & *Galeno* myrsificæ nucis florem esse nequaquam. Nam si ad eos floris cognitio peruenerit, veri quidem similium est, quod etiam fructus noticiam habuissent: quos, certò scio, ob suas admirabiles facultates, & naturæ dotes nunquã scriptis dissimulasset. Præter odoratus, eas etiam nuce memorant *Mauritiani*, quas *VOMICÆ*, & *METELLÆ* S uocant, in quibus censendis, me antea in errore uersatum esse, nunc primò intelligo. Credideram enim nuce, quas *Vomicæ* seplasia uocant, genuinas esse *Methellas*, nec id tamen sine adimplantatis indicis. Atqui quem diligenter legerè apud *Ancientiam* Nucem *Methel* esse, ac breuius rigere aculeis, & semen ferre *Mandragoræ* simile, non potui me ipsum non acculare. Siquidem non est sum, qui ut multificum uelut mibi potius, quam ueritati assentiri, & studiose imponere posteritati. Hinc itaque factum est, ut priore meâ reuocata sententia eorum prioris inhaerim opinioni, qui nucem *Methellam* *Stramonij* fructum esse affirmant. Siquidem si præter id, quod nucis imaginem refert, & aculeis crassis, ac breuius riget, mandragoræ etiam semen simile habet. Nec dubito, quin fructus ipse, ac etiam tota planta soporifera sint facultatis. Nam & ipsa planta facies solanis non absimilis, & illius gravis, id quidem manifestò, indicare uidentur. Ceterum huius quoque

Nucis Indicæ confid.

Oleum ex nucibus Indicis

Nucis myrsificæ confid.

Myrsificarum uires.

Nucis uomicæ, & metellæ.

20
30
40
50
60

que concient alij, Vomicam nucem, quam vocant, non esse geminam. Quandoquidem (si Avicenna, & Serapioni credimus) Vomicia nux, Methella assmilis esse debet; sed aculeorum uice (ut Serapio inquit) nodis quibusdam referta. Quibus non solum vulgari Vomicia caret, sed nullam prorsus nucis faciem refert. Itaque hanc Caninam, non Vomicam posthac appellare licebit, quod Canes deuorata, parua temporis mora interimat. Sunt & alie quedam nuce, quas quidem methellas putant, Myrsiticarum magnitudine & colore. Atqui non omnibus eadem est facies: quippe quod alia rotunda sint, altera parte sessile, alia oblonga. Conteguntur hæc capillaceo quodam involuero, in acutum desinente, colore sublauo, ut quispiam uideri poterit ex earum imagine, quam hic appingi curauimus, ut alij quoque Medici & matris ludiosi suam de his sententiam proferant. Nuce Farfalach Constantinopoli uocari eas, scripsit ad me Gulielmus Quacelbenus, Medicus in signis, ut latius in epistolis antea nobis scriptum est. Ego uero has indicas crediderim esse, Auellanas, Serapioni Fausel appellatas. Nam illis omnibus notis correspondere uidentur. Videtur hæc nuce recte agnouisse Matthys Syluaticus, quippe qui de his ita scriptum reliquerit. Fausel, id est Auellana Inda, est simillima nuci Muscate, nisi quod pars una est plana, altera emittitur, ita ut possit stare erecta, sicut calculus, quin ludo dicitur pedes. In ceteris intus & extra nuci mscata similis est, sine odore, & sine sapore. Nascitur inclusa in quadam lanugine, simili folliculo serici. Multoties fertur inter alias species a Calucis, & ego uidi ipsam in suo folliculo. Hæc ille. Auellana huiusce planta, (ut Serapio est auctor) est similis Neraiz, id est Nuci indicæ. Refrigerat & ualenter adstringit: proinde membra corroborat, confert calidis morbis quibuscumq; tam

NVX METEL.

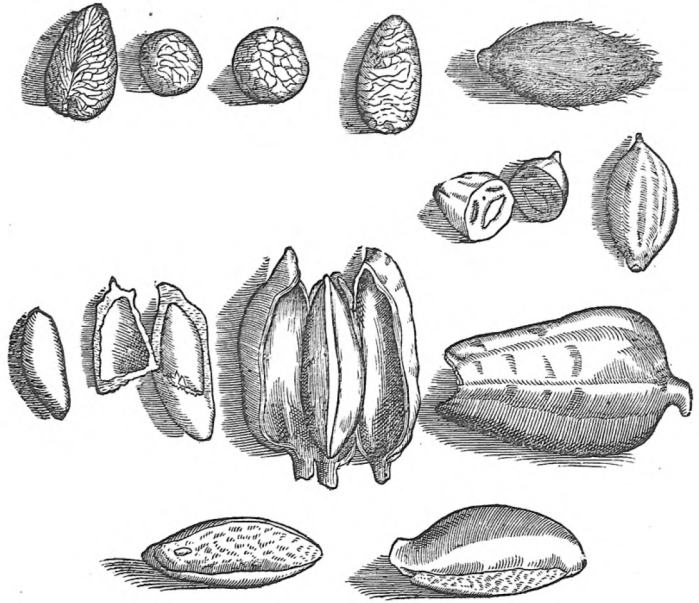

10 bibita, quàm exterius illita. Decoquitur in vino ad dentium dolores, & fluxionem. Siquidem si eo calido foveantur, non solum eorum dolores mulcet, sed commotos firmat, gingivas laxas stringit, & fluxiones imbet. Illinitur quoque utiliter ad palpebrarum scabiem. Additur in collyrijs, quæ parantur ad oculorum inflammationem. Sed alia est *Auellana Indica* quam mihi dono dedit *Jacobus Antonius Cortusius*, patricius *Patavinus*, rei plantaria peritissimus. Siquidem hæc longè alia est, cum facie, tum magnitudine, ut ex eius imagine, quam hic appinximus, quisquam videre poterit. Contegitur hæc putamine exteriori *cardamomi* maioris *putamini* simili, sed duriore, compactiore, & colore magis obscuro: magnitudine *lingulæ*, viridi adhuc *putamine circumtecta*. In eo itaque *Auellana* concluditur, oblonga utraque parte acuminata, dorso arcuato, & inferiori parte lata, ac fessili, ossè contexta duro, laevi, castaneorum colore, in quo nucleus concluditur solidus eiusdem fere figuræ, tenui albaque membrana circumtutus, dulcique intus medulla, & ipsa quidem albicans. Atqui de eius facultatibus, nihil *baëni*us compertum habeo. Ceterum, dum hæc scribo, altera quoque comparuit *Indica* *Auellana*, superior longè minor, ab eodem *Clarissimo Cortuso* mihi *Patavio* missa. Est itaque hæc, suo regimento exempta, quod læne molleque est, colore subpallido, nec folio *Palmæ* crassius glandis acuminata, aut *Myrobolani* flauti fere figura, duro putamine, colore vulgaris *Auellanæ*, oblongo intus nucleo, pumilam amygdalam referens, ut ex eius hic imagine omnibus palam fiet. Sed quoniam scribenti mihi de *Nucibus* omnibus *ANACARDIA* sese obtulere *Græcis* veteribus ignota, cum & ipsa in officinarum usu expetantur, de eis quoque verba facere ex *Arabum* testimonio, non quidem ab re fore duximus. Sunt inji-

Anacardijm
tio & vires.
tur

AVELLANA INDICA.

Nomina.

ur *Anacardia* (ut testis est Serapio) fructus cuiusdam arboris avicularum corculis non dissimiles, unde & nomen, colore etiamnum cordis modo rufescente, cum scilicet ab arbore decerpuntur. Inest his liquor mellis crassitie sub cortice residens, sanguinis modo rubicundus, sub quo est & nucleus parvus amygdale effigie. Nasuntur in Sicilia montibus, qui continue igneas eructant flammis. Excalciant, & exsicant tertio excessu. Praestat in medicina liquor; est myropolis communi errore & cortice, & nucleo utuntur. *Anacardia* (ut aiunt) labantes renocant sensus, memoria iacturam resarciunt & neruorum, & cerebri affectibus, quos frigida causa attulerit, auxiliantur: nihilominus sanguinem exurunt, & cutim ulcerant. Quare *Anacardia* iuuenibus noxia sunt, cum & adurant, & delecteria facultate non uacent: cui tamen remedio est lac affatum potum, & oleum ex eorum nucleis expressum. Haftenus de varijs nucibus, nunc earum nomina sunt nobis reddenda. Nux communis usus Graeci vocant *καρυά* *βακωνία*: Latini, nuxes Inglandes. Arabes, *Leuz*, *Leuz*, aut *Ciauz*; Itali *Noci*: Germani, *Nussen*, & *Vuelshnuß*; Hispani, *Nuez*; Galli, *Noix*. Nux uero, quae ex India deferuntur, recentioribus 10 Graeci *καρυά* *βή* uero appellatur: Latini, *Nux Indica*. Arabibus *Neregi*, *Dabig*, seu *Ciauzi* *ialbē*: Italici, *Noce d'India*: Germani, *Indiensch Nuß*: Hispani, *Nuez de las Indias*: Galli, *Noix d'Indie*. Nux deinde, quae, *μυροκάριον*, *μυροκάριον*, *καρυά* *μυροκάριον*, *καρυά* *μυροκάριον* Graeci, *Nux myristica*, aut *nux moscata* Latine dicitur: *Leuzba*, *Iusbague*, seu *Ciauzi* *prateres*, quae Arabibus *Leuz alkehi*, seu *alke*, officinis ac barbaris *Nux uomica*, & Italis *Noce uomica* nominatur. Nux denique Arabica uoce *Leuz alrachaba* dicitur, Latina *Nux metella*: *Barbara*, *Nux Metbel*. Italica, *Noce metella* nuncupatur. Quod auctorem *ακαρυά* *βή* Graeci, Latinitatem *Anacardium* dicunt: Arabes, *Baladar*, seu *Beladur*: Hispani, *Anacardo*.

Καρυά *βή*, *βή*.

NVCS AVELLANAE.

CAP. CXLII.

NVCS auellanae, quas & leptocarya uocant, stomacho infesta sunt: ipsae tamē trita, & in aqua matura pota, tussi ueteri medentur: tosta, & cum exiguo piperis pota, destillatione concoquuntur. Cre earum putamina, & in cineris speciem redacta, cum oleo, caeterum oculorum pupillis infantibus denigrare, perfuso incipit.

Auellanarum confid.

Auellanae nuxes ideo Graeci Pontica dicitur, quod in Graciam (ut Plinius inquit) e Ponto primum allata fuerint. In Italia tamen & in urbanarum, & in syluestrium genere numerosa reperiuntur. Ceterum ex domesticis aliis oblongis, aliis rotundis sunt: ueruntamen oblongas & praestantiores, & gustu gratiores esse constat; & ille praesertim, quae putamina uehementer rubent, & fructu minime sunt contumaces, quales sunt Vicentinae, quae tam suauis sint sapore, ut pistacis ferè comparari

comparari possint. Siquidem non omnibus *Avellanis* idem sapor reperitur, neque eadem pulpæ gratia. Siquidem aliæ prædulces ac manifi faciles, aliæ vero asperiusculæ, & ingratiore, & manû duriusculæ habentur. Oblongæ serius maturantur, sentium, celerius verò rotundæ, quæ propter illæ, uegetioris sunt nucleo, diuque perdurant. Vix luctibus Corylets ferè innumeris, sciant Tridentium montes, quæ oblongas pariter, & rotundas largiuntur nuce, tanta ubertate, ut eas raris facis legant, ubi maturitatem senserint. *Avellanarum* planta, quæ Corylus dicitur rarò procrea spectatur. Sed quæ ab ipsiis statim radicibus numerosos emittat caudices, est quibus in summitate rami exeunt frondosi, ac virgini non breuiibus; enodi materiæ. Foliis est. *Alno* similibus. latioribus tamen, crispioribus, tenuioribusque, & in ambitu serratis. Cortice velitur tenui, albis maculis vario. Radicibus nititur minore crassis, altis tamen, viciacibus, ac robustis. Florere hanc arborem non videmus, sed Inlos emittere Autumnus, quo tempore folia decidunt, longi piperis figura. Debescit in incunte Vere, ac defluit, cum folia proficiunt. Tunc calyculacea tegumenta totidem quot Inli, supra pediculum exeunt, eorumque singulis nuce singula. Veltitur *Avellana* nucis putamen, viridi callosaque membrana, in extremitatibus nuce mollior, & fimbriata in barba modum protrahitur, quo fit ut quibusdam hæ barbae nuce appellentur. Et si genus reperatur haud barbata, sed adeo breui amittit, ut putamen anteriori parte nudum videatur. Nucleus primò molli calyculo innascitur, alba occlusus medulla. Atqui subinde indurescente putamine, is adolescit, tenui membrana circumplexus. Bilem nuce augent, & dynteriam faciunt, uberius deaurat. Tritis tamen, & ex mulla hausa, tussi ueteri medentur, & cum exiguo piperis hausta defillationes concoquant. Crematarum cinis cum axungia, aut adipè usque perustus, alopecie capillum reddit. Putamina ipsa cruda in tenuem puluerem contrita, & ex uino uulsero hausta diarrharum duarum pondere, diarrhæam cohibent, & alba feminarum profusio: Veron ad hoc; ac etiam menses cobibentes, sunt qui magis præstare affirmant subrufescentem medullam, quæ putamini interius inherens nucleum circum ambit. Alii nonnulli ipsa eorum putamina, ac oleo ex cepta, Cæterorum oculorum pupillas insantibus degulare, persui se sciunt. Observant simplex rusticitas, serpentes profluxu obtorpescere, quæ Coryli uirga percussa fuerit, & tandem enori: nec fortasse mirum, cum nux ipsa cum scibus, & ruta deuorata, uenenis, ac uenenosorum animalium moribus resistat. Oleum e nucleis expressum articulorum dolores inuictum iuuat. *Avellana* (ut memoria prodidit Galenus tum lib. v. i. simp. med. tum secundo de alimentorum facultatibus) plus habent essentie terrestris, ac frigide, quam Inglandes, quin & plus præsent alimentum; siquidem densiores sunt, & minus pingues. Diocles autò est, *Avellanas* nuce minus amygdalis alere, cibis in ventriculo supernatare, largius estitas caput tentare, innoctiores tamen esse uirides quam aride. Nuce, quæ *αβρα* τριφυλίου, & *αβρα* αβρα Græcis, Latinis Nuce Græcis, minus Prænestine, & nuce *Avellana* dicitur. Arabibus, *Agilz* vel *Bunduch*: Italis, *Nocciuolo*, *Avellana*, & *Nocelle*: Germanis, *Hafelnuß*; Hispanis, *Avellanas*: Gallis, *Noysette*, & *Melline*: Boemis *Vuoredi* *Lijfrouny*.

Avellanarum nuce ex Gal.

Nomina.

30 M O R V S. C A P. C X L I I I.

40 **M**orus arbor nota est. Cuius fructus b alium soluit, stomacho inutilis est, & facile corruptionem sentit. Hoc idem præstat mori ficcus: decoctus autem aëro uase, atque insolatus, adstringenti or redditur. Facit ad fluxiones, nomas, & tonillarum inflammationes, addito mellis exiguo. Sed inolefcit uis eius adiecto scissili alumine, galla, croco, & myrrha: ite cum myrica semine, iij, & thure. Immaturo mori poma seccantur, tusaque acinorum rhois uice, obsonijs miscentur, ut celiacos iuuèt. Radicis cortex decoctus in aqua, & potus aliu resoluit: latus uentris tinea excutit: his quoque auxiliatur, qui a conitum hauserunt. Folia trita ex aceto illita, ambustis igni medentur: tingunt quoque capillum, & fici nigrae frondibus simul coctis in aqua cælesti. Succus foliorum cyathi mensura potus, contra phalangiorum morbus auxilio est. Feruefacti corticis, & foliorum iure, dentes apertissime in dolore colluuntur. Radix circiter mensem incisa, factò in ambitu ferocis, succum emittit, qui postridie concretus inueniri solet. Is in dolore dentium efficax est: tubercula discutit, & altum purgat.

a Omnia exé.
μορος αβρα
μορος αβρα. i. Mo
rus uice lycam
mice.
b Cat. 200, 105
μορος αβρα
μορος αβρα. i.
alium molit
& soluit.

60 **M**ori duo sunt genera, album uidelicet, & nigrum, à fructuum colore ita appellata. Nam & nigra, & alba mora reperitur, quæ non solum colore, & magnitudine differunt, sed etiam sapore. Nigra Morus caudice plurimum est contorto gibberoque, ac nodoso; & si nonnunquam satis scicata procoriatu reperitur. Ramos edit crassos, in latum magis, quam solum spatium. Libro ueltitur crasso, lento, flexilique. Cui materies subest robusta, & medullis flaua. Radicibus nititur numerosis, magnis ac robustis, non tamen altè descendentibus, sed quæ cespitè tenuis in ingentem se se diffundunt longitudinem, & præsertim alba mori, fortasse, quoniam hæc amplior, altior, proceriorque, semper quam nigra habeatur. Nigra folia latiora crassiora, sunt, & ambabus in acutum desinentia, & circumquaque serrata, quanquam nonnulla, ut utraque moro, uiridinea quandoque spectantur. Nigra fructum fert rubi, grandiorum tamen & oblongiore, sanguine succo madentem, qui contactu manus & os inficiat: primum uiridis est & subcandicans, dum adolescit, rubescit, & per maturitatem nigrescit. Idem dum rubet acido, adstringente, sapore degustatur, sed ubi maturuerit, adeo miscet, ut dulcis ferè fiat, modica remanente asperitate. In alba autem bacca minores habentur, quæ ante maturitatem subuivides factæ, austeriusculo sapore percipiuntur. ubi verò vltimam sensere maturitatis coctionem, mellicam profluxu dulcedinem respiciunt, quo fit ut minime cum nigris facillate conueniant. Alba ubique sciat Italia, ad alendos bombyces Sericeos. Sapientissima antiquis *Morus* dicta est, quod vltima inter vrbanas arbores germinare incipiat. Amat amanos tractus. Materie constat uili operibus quæ flexu constant, eis, hac in re primatus datur. Aeternam arbitrantur ac validam, adeo furculas ex ea circosq, faciendo de alimentorum facultatibus) matura quidem uentrem subducunt, immatura verò ubi aruerit, admodum restringunt. Itaque ad dynterias accommodata sunt, item ad celiacas, & quasunque alias fluentes affectiones. Porrò quod maturorum succus ad oris medicamenta fit vtilis, propter eam uidelicet, quæ inest illi, adstrictionem, neminem latet. Præterea ad alia complura particularia, quæ mediocrem exposcunt adstrictionem, competit. At immatura mora præter acerbilitatem, fortita sunt & aciditatem, & tota adeo arbor in omnibus suis partibus mislam aliquam uim obtinere uidetur, ex restringente, & purgante compositam. Attamen in radicis cortice purgatoria cum quadam amaritudine experiet, adeo ut & latus interueniens tinea perimat. In alijs autem partibus restringens uincit in solijs tamen, & germinibus quodammodo mesfruant. Verim secundo loco sumpta, celeritè alijs vna cum cibis corrumpuntur: id quod etiam faciunt, si cum eduntur præuo in ventriculo humori occurrant. Quod si corruptionem non sentiant, corpus quidem hincetane, sed non plantæ refrigerent, nisi actu frigida assumentur. Paucissimum misfrant alimentum similiter atque pepones: hinc tamen romi-

Mori confid.

Mori nuce
ex Galeno.

Secti mēis
& vices.

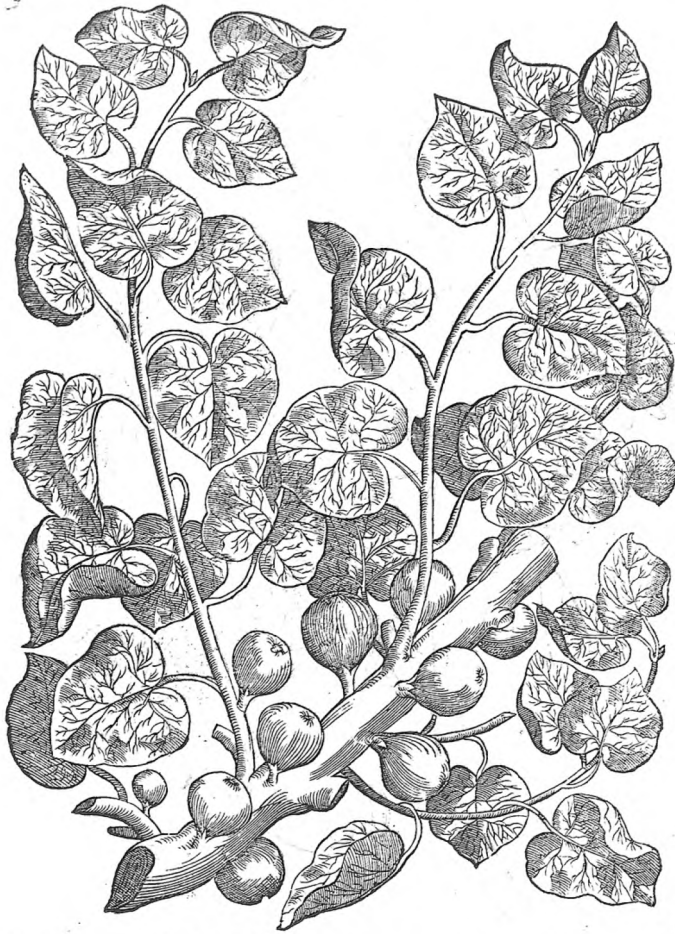

tum cient, nec stomacho ut illi aduersantur. De Moris autem quæ rubi ferunt lib. IIII. in Ruborum commentatione, Deo fauente, latius disseremus. Sed quoniam Mori folijs & vescuntur, & aluntur vermiculi, qui admirabili naturæ spectaculo nobis SERICVM vellus conficiunt, quo recentiores medici in his, quæ cordi conueniunt, medicamentorum compositionibus vtuntur, ut, quantum per me fieri potest, omnibus rei medicæ studiosis fiat satis, ea de Serici viribus hic perscringam (quandoquidem non inuenio e veteribus Græcis, qui de hoc quicquam prodiderit) quæ Auicenna posteritatis memoria commendauit tractatu, quem de viribus cordis inscripsit. Sericum itaque (eodem auctore) mirifice exhilarat. qua in re crudû eo longè præstat, quod ignem fuerit expertum; tamen si coctum quandoque in usum veniat, verum antequàm in insectorum cortinis immersum inficiatur. Ex calcafit sericum, rescicatque ordine primo, exiccatur, & attenuatur ea naturæ dote, ut cor recreet, Latiusque efficiat. Quapropter laxat, firmat, purificat, & illustrat spiritus. neque eius facultas vni tantùm assignatur spirituum generi in una tantùm dispositione; sed ei proprium est, omnibus æquè spiritibus, opem ferre, ita ut spiritus tam vitales, & animales, quam naturales rescire valeat. Ceterùm quauis negauerit. Auicenna decoctum sericum, & fullonû coloribus imbutû in medicos venire vtus; Mesues tamen in eo serapio, quod de pomis inscribitur, id sericum admittit, quod coco legitimè sit infectum. Idq. similiter inserit in ea medicamenti compositione, quam Alchermes, ipse nuncupauit. Arbor, quæ mori à sericibus, Græcè, Latine Morus appellatur: Italicè, Moro. Eius fructus Græcis ῥομαίονες, Latinis Morû dicitur: Italis, Moro. Arabes vtuntur; Tus, Cus Tbut nominant: Germani, Maulberbaum, & Maulber: Hispani, Moras del Moral: Galli, Meurier, & Meure,

Nomina.

SYCO.

SYCOMORVS.

Συκομορος.

SYCOMORVS.

CAP. CXLIIII.

Sycorum, aliqui etiam sycaminum, id est, morum, vocant, cuius fructus sycorumum etiã, propter inefficacem gustũ, appellatur. Arbor est magna, fico similis, a frondosa, multo lacte abundã, simile, dulcius pomum ter: aut quater anno fert non ramis, ut fico, sed caudice ipso caprifico non diffimile, dulcius grossis, sine granis interioribus: quod non maturefcit, nisi ungue, aut ferro scalparur. Nascitur plurimum in Caria; Rhodo locisque non multi tritici feracibus ubi prouentur fecundo, restibilibique iuuamentum adfert, cum annonæ caritas premit. Pomum alto utile est, sed perquam exilem præbet alimoniam: stomacho aduerfatur. Succus primo uere tenera arbore antequam fructũ ferat, eximitur, lapidis ictu summo cortice desquamato. si enim altiore plaga violetur cortex, nihil effluet. Spongia, aut vellere lacryma excipitur, quæ siccata, & in pastillos coacta, sicili uale reponitur. Vis huius succi emollit, vulnera conglutinat, discutit collectiones coctioni repugnantes: bibitur etiam, aut illinitur cõtra serpentium morfus, duratos lienes, stomachi doiores & perfrictiones. celerimẽ terredinẽ sentit. Gignitur & in Cypro arbor genere ditans, quæ cum sit vlmus, prædita tamen est folijs & sycomori, fructu pruni magnitudine, multo dulciore, supradictis cætera similis.

a Meum ira distiguit σικωμορος, σφραδρα, τοις, σικωμορος. i. folijs Moro valde similis. At Cat. σεδ. δρα referit ad πικωμορον. Illud vero, quod sequitur, i. multo lacte abundans, in omnibus exemplaribus, doest. b d' uor liquor c Meum σικωμορος.

Sycomeri hi-
stor. ex Theo-
phraſto.

Sycomeri mē-
rio ex Gal.

Sycomorus (ut Theophrastus est auſtor libro 1111. capite 11. de plantarum hiſtoria) arbor eſt moro noſtrati ſimilis, quippe folio, magnitudine, aſpectuque proxima. Fructum præter cæteras peculiariter gignit: non enim germinibus, non ramis extremis, ſed caudice pomum parit magnitudine ficus, & uſu proximum, ſucco atque ſapore caprificis ſane ſimile, uerùm longè dulcius, granisque internis omnino carens, multitudine numeroſius matureſcere nequit, niſi ſcalpatur. Scalpiunt autem unguibus ferreæ: & cùm ſcalpata poma ſunt, ad quartum diem matureſcunt: hiſce ablatiſ, aliæ, & aliæ ex eodem loco ſubnaſcuntur, terro ita, & quaterno partu copioſa. Lactuoſa arbor admodum eſt, & materies (quod ſit folida, robuſta, & nigra) ad multa commoda exiſtit. Hæc inter cæteras arbores id ſibi proprioſum uendicauit, quod caſa continuo uiret, neque ſiccatur unquam, niſi aqua obruatur. Eaque propter & lacubus, & flagnis demergitur, madefaſtaque in profundo ſiccatur. cùmq̃ ſicca omnino fuerit, ſuperfluit, at que innatat. hæcenus Theophrastus. Hanc quam appingii curauimus, Sycomeri imaginem, miſit ad me clariffimus Medicus, & rei plantariæ ſtudioſiſſimus, Vlyſes Aldrouandus Bononiensis, uir quidem non ſolum doctriſina, ſed etiam liberalitate, & humanitate præclarus. De Sycomoro diſſeruit Calenus libro 11. de alimentorum facultatibus, ubi ita ſcriptum reliquit. In Alexandria Sycomeri plantam uidi una cum fruſtu, parua, candidæque ficu adſimilem. Iſ fructus nullam habet acrimoniam, exigua dulcedinis eſt particeps, eſtq̃ facultate humidior quodammodo, ac frigidiior, ueluti mora. Quinimo inter mora, ac ficus medium iure quis ipſum collocarit, atque hinc nomen ipſi inditum eſſe mihi uidetur. R. iudiculi nanque ſunt, qui fructum hunc ob id eſſe ſycomora ſuſſe nominatum, quod paruis ſicibus aſſimiletur. ipſius

ipsius autem nascendi ratio ab aliis arborum fructibus quodammodo est diversa: haud enim ex primoribus ramulis, ac germinibus, sed ex prograndibus ramis, caudiceque enascitur. haec Galenus. Sycomorū similis est (ut loco citato memorie prodidi Theophrastus) qua in Creta vocatur Cypria ficus: nam & ipsa fructum edii, caudice, ramisque crassissimis. Differt tamen à priore, quòd germen quoddam emittit sine illis folijs, radiculae simile, cui fructus propulsetur. Caudex arboris magnus, & populo albe proximus, cuiusque solia viminū representant. Quater anno fructum fundit, sed nullum ad maturitatem perducit, nisi pomo ipso immaturo inciso, emissioque lacte. Dulcedo ficubus non absimilis, & interna grossis planè conveniunt. magnitudo autem pruni est. haec Theophrasti verba. Qua sanè maximo sunt argumento, hanc quoque plantam in Sycomorū genere annumerandam esse. Ceteri in aperte hallucinantur ij, qui putant arborem Sycomorū esse, quae plerunq; usitur in monachorum claustris vulgò vocatis, & in templorum plateis, ubi mortuorum cadavera humentur, & cuius baccis monachi uerticillos faciunt, quibus mulieres suas numerant preces. Hanc (ut Bellunenſis castigauit) Azadaracht appellat. Auicenna, quam deleterij facultatis participem esse prodit Fen sexta quarti, ut latius libro sexto dicemus. Arbor, quae Συκομορος Græcis, Latinis Sycomorū, & ficus Aegyptia nominatur. Arabibus, Mumeiz, Iumeiz, Aliumeiz, seu Giumeiz: Italis, Sycomorū, & Fico d' Egito: Boemis Morisse.

Ficus Cypria

Vulgatis et rot.

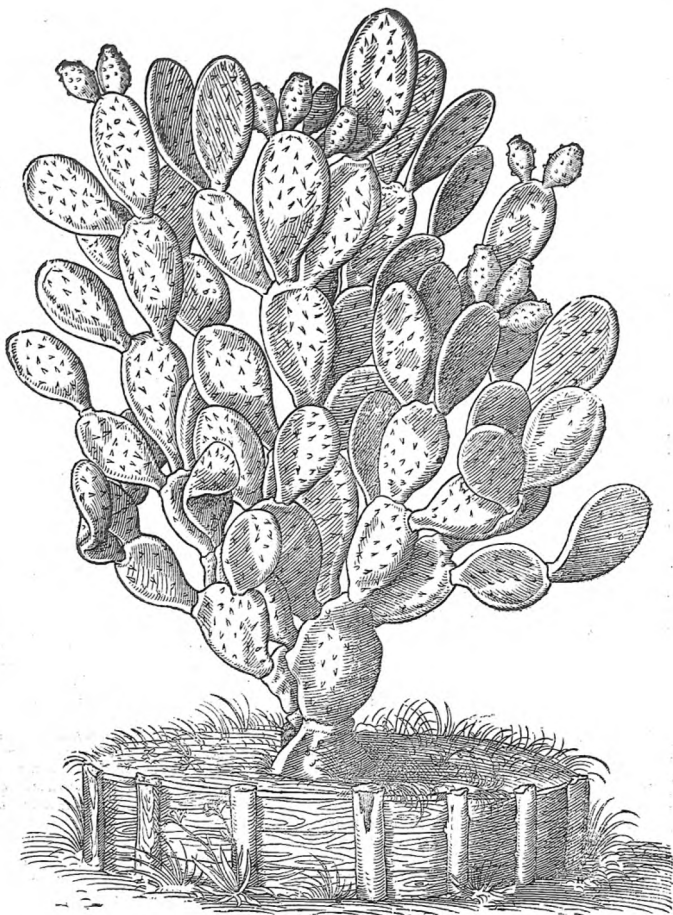
Nomina.

30

F I C U S.

FICUS INDICA.

enarrant, cui datum est, ut mudi suavitatem possit. Nam ut nobis manifestò constat, abscisso ab hac planta uno tantum folio, bu-
 mique ad medium usque sepulto, prognatis è se radicibus paulo post folia superne ex ipso prodeunt, adeo, ut hac serie folijs è fo-
 lijs prodeuntibus, in arboris speciem hæc planta assurgat, sine caudice, sine ramis, germinibusque, ut ex appicta hic imagine,
 quispiam cernere potest. Adeo ut inter natura miracula hæc planta merito recenseri possit. Folia ei crassissima sunt, ita ut
 quandoque pollicis crassitudinem excedant, è quibus alba, tenues, longè acutiq; prominent spinæ, & si sine spinis nonnul-
 lè uisè sint. Parit hæc planta illis in regionibus in foliorum summitatibus fructus ficibus nostratibus similes, sed crassiores,
 & qui anteriore parte in coronæ speciem desinant, colore ex uiridi purpurascète. Interior pulpa perinde est ac in nostratibus
 uerim adeò succisa, rubicundaq; ut sanguineo succo, mororum modo, manus inficiat, & urinam sanguineam reddat. Id
 quod multis non exiguum terrorem incusit, non sine Medicorum, & confociorù risu. Audio quoque in quibusdam Italiæ lo-
 cis haberi hanc plantam, quæ ficus proferat, quod tamen hæcenus, mihi in Boemia agenti, uidere non licuit. Habui quidem,
 ego, dum Goritiæ agebam, hanc plantam, hominis magnitudine, sed nunquam edidit fructum. Cæterum ut ad nostrates ficus
 reuertar, & ut præter id, quod à Dioscoride proditum est, earum omnibus facultas innotescat, & temperamentum: quoniam
 ut omnes cognoscant, quod præbeant alimentum, quamq; utilitatem, ac noxam inferre possint, ea paucis edisseram, quæ ex
 Galeno deprompsi, qui in primis lib. 11. de alimentorum facultatibus sic scriptum reliquit. Ficus tamen! minus præui suc-
 ci gignant, quam cæteri omnes non modò fugaces, sed etiam autumnales fructus, non tamen id uisum proxijs effugere po-
 tuerint

Ficorum fa-
 cultas ex Gal.

tuerunt . Ceterum hæc ipsi insunt bona, nempe quod commedabiles sint, & facili in totum corpore perveniunt, penetrantque . Nam, & abstergerendi vi pollent haud obscura, cuius gratia post ipsarum solum nephritica mulas areculas excernunt . Cum porro omnes autumnales fructus exiguam corpori alimentum prebeant, minimè omnium scilicet visus venit . Carnetatem non compactam, neque firmam generant, ceu panis, & suilla caro, sed turgidulam, & subinane, veluti sals . Quin ventrem flatibus implet, & ipse, non mediocrem hinc profectò molestiam intulisset, vi etiam celerem descensum essent ade-
 pte, cuius beneficio, cum celeriter pernasset, status quem ex itant, non diu manet, atque ob id minus ceteris autumni fructibus ledere consueverunt . Ceterum maturæ & sticus immaturæ non mediocriter antecellunt, quod & in aliis quidem omnibus cernitur fructibus: quanquam non tantum in illis discrimen existit . Siquidem ad plenum maturæ fucus paulò minus omni-
 profusus noxa vacant . Et sequenti capite, ubi variarum facultates recenset, sic inquit . Ficus, & vna quemadmodum inter fructus autumnales principatim non obtinentiâ fugacibus omnibus magis nutriunt, minimèque parvi culi habent, præfer-
 tim cum exactam maturatiem fuerint adepta . Porro quod ipsa nutriant, maximo argumento sunt, quod vni vinearum fructum custodiunt, siquidem hinc cum domus mensis solis vna, ac scilicet, quorum custodia præstant, vscantur (nisi forte panis quædam cum illis cedant) obest tamen, ac pinguis sunt . At caro, quæ ex ipsi pinguitur, haud quaquam est ipsa, ac densa, quemad-
 modum ea, quæ ex carnisbus fit; sed laxa est, ac præhumida: ob id celeriter etiam, cum vscis ipsæ deflescit, contrahitur, ac cõ-
 sider . Idem etiam de Ficibus sticis differens loco prius citato, ita scribit . Caricæ multiplicem quidem habent utilitatem; si quis tamen largius extiterit, ab eis offendetur, non admodum enim probum sanguinem cogunt, quapropter pediculorum quoque agmen eas comitatur . Incidendi, extenuandique nim habent, quæ & ventrem ad excretionem irritant, & renis ex-
 purgant . Iecori autem, lenique inflammatione obessus sunt noxiæ, quemadmodum & fucus, non peculiari quadam eximia ca-
 luitate, sed communi ratione dulcium omnium ciborum, ac potum . Obstructi autem illis, aut scirrho tentatis, ipsæ ex sese nihil profunt, nec obstant; sed medicamentis incidentibus, ac extenuantibus, & abstergentibus misce, non mediocriter auxiliã-
 tur . Ideoque nonnulli medicorum in dictis lenis, ac hepatis affectibus exhibent ipsas longè ante cibum cum thymo, aut pi-
 pere, aut zingibere, aut pulegio, aut saturia, aut calamintha, aut origano, aut lysippo . Ad eundem etiam modum, si caricæ cum alio quopiam eorum, quæ facultatem habent acrem, aut omnino incidendi, ac extenuandi assimantur, non solum si affec-
 tus; sed lenis quoque vitales erunt . Siquidem iecoris meatus, per quos fertur alimentum, apertos esse non agrotantibus modo comedunt, quod id vitale esse experientia didicerint . Versimile autem est, ipsorum nonnullos medicos cuiusdam consilio adu-
 sus, ficos hoc modo primum comedisse; deinde eam notitiã ad vulgus dimanasse . Qui verò cum cibo aliquo incrassante ficos, & caricæ edunt, non mediocriter offenduntur . Item libro vii . de simplicium medicamentorum facultate idem Galenus ita scribit . Ficus arida nunc habent exsiccandi ordinem etiam completo, aut secundo incipientem: habent verò etiam partium tenuitatem quandam . Ex istis duabus idoneas sunt, quæ tumores duros concoquant: statim verò etiam discutunt .
 Atque ipsæ per se illas cuiusmodi vim obtinent . Sed & decoctum earum cuiusdem vitique natura est . Verùm ubi magis concoquere consilium est, misccenda est res in triticea: ubi verò est siccitate, hordeacea . panis horum in medio est . Sed hæc magis sunt propria tractatus de medicamentorum compositione, & rationis curandi . verum in præsentia hæc de caricis nouisse sufficiat . Porro scire oportet, quod quæ pinguiora sunt, magis possunt concoquere: quæ verò gustu acriores, magis tum exter-
 gere, tum discutere . Ceterum quod ex ipsi plurimum in aqua coctis efficitur, simile est melli, non solum consistentia, sed & fa-
 cultate . Porro ficus virides quodæ, propter admixtam humiditatem, facultatis sunt imbecilliores: subsuocant tamen alium vitæque tum humidæ, tum siccæ . Ficus arbor calidæ, tenuisque partium temperaturæ est, eam inueniunt tum liquor eius, tum solorum succus: valenter enim eorum vitæque calidus est . Itaque & decoctum tantum, aut absterget uebementer, sed & vlcera, & orationem referat, & fornicas, quæ myrmecias vocant, eijct: quinque purgare potest . Porro ficus agrestis, quam crinem Græcè (Latine caprificum) nominant, tum liquor, tum succus ad omnia quomodo fatius valentior est .
 Sed & crada, hoc est, rami earum ad eam sunt calidæ, tenuisque partium temperamento, tum carnes bubulas duras, si coquen-
 dus, aut tres nocte una in aqua nite maceratas asthmaticos iuuare, qui mane eas deuorauerint . Democritus præcoctis ficos cessere, detrabantur . Ficum arborem item atque laurum, et celo fulminibus non icti computation est . Ficus arbores, ut perquã
 pumila habeantur, & in uasculis super fenestris spectentur à uatoribus, ita docuere Mangones . Abscindito Fici Surculum
 verno tempore, paulo ante germinationem, prominente iam corculo, & subinde contorto manibus cacumine, in quo nis uase
 terra referio surculum ipsum serito cacumine inuerso, circa quem ordei Milique nonnulli inspargito, & terra deinde obrui-
 dentes, breui admodum tempore ficos optimos edant, pumila perpetuo manente arbore . Ficulneo lacte uermiculose inantur
 aures . Et ficulneis folijs facili affricitù citantur hæmorrhoides . Pani quoque probe maturantur, illis caricis, decoctis, addi-
 tis blis, aut Iridis, aut Albeæ radicibus . Fici fructus vna Græcis, Latinis Fici, & Ficus appellantur . Arabibus, Sin, Fin, seu
 Tin: Italis, Fichi: Germanis, Feigben: Hispanis, Higos: Gallis, Figuier: Boemis Fijck spei .

Fici præcoctos

Nomina .

Perficæ arbo-
 rum confid.

Perficæ.

PERSEA

CAP. CXLVI.

Persea arbor est in Aegypto, fructum ferens cibo idoneum, stomacho utilem, in quo phalangia cra-
 nocolapra nomine inueniuntur, præsertim in Thebaide, Arida folia in finiam redacta, illi tum san-
 guinis eruptiones sistunt . Arborem hanc proderunt aliqui in Perfidie extirpam esse, statlantamque
 Aegyptum, mutata natura in cibos receptam .

Quemadmodum superius in malorum commentatione prodidimus, Persea arbor Aegyptia non est (ut putat Marcellus Virgilius Florentinus) nostras Italica malus persica, sed planta plurimum dissens ab ea, ut & Dioscoridis, & diderunt . Hæc ut lib. 4. de plant. historia cap. 2. scribit Theophrastus) arbor est Aegypti, aspectu magna, forma aquæ folio, omnique tempore perficit: quippe nouis anniculum semper occupat . Maturitas anniver(ariorum) aestu conficitur: reliquæ crudiorum auferunt, atque reconduunt . Est magnitudine pyri, figura oblongus: amygdalæ modo, colore herbidus . Nucem intus habet, ut prunum, uerum longè minorem, mollioremque . Caro eius (uauis, ac prædulcis) manditur, concoctaque facilis, & innocua, etiam largiore cibo sumpta . Radice arbor exuperat, tum longitudine, tum etiam crassitudine, multitudineque .

Materie

10 Materie constat robusta, dura, visus, decora, velut lotus. Quapropter ex ea & simulacra, & lectulos, & mensas, & reliqua similia faciunt. Ex his igitur Theophrasti verbis, si Persica noie, ac delineationes, cum nostra persica malo diligenter conferantur, liquidò patere arbitror, has plantas inter se diversas esse. Huius imaginem suis coloribus ornata dono mihi de dū Tridenti Odoardus Polonus Medicus, & rei plantarie studiosissimus, qui Syriam, & Aegyptum peragravit. De Persica verba faciens Gal. lib. 11. de aliment. facult. hęc memorię commendavit. Hanc etiam plantam vidi in Alexandria, que & ipsa magnis arboribus est annumeranda. Tradunt autem fructus huius apud Persas aded noxius esse, ut edentes interminat: in Aegyptum verò translatum, in esulentum miscere & pyrorum, malorumque modo, cum quibus & magnitudine contentionis agens, sic inquit. In sola Alexandria persęe arborem vidi, at non in alia Romanis subdita gente. Quidam persion ipsam appellant, aiuntq; in Persis lethalem eius arboris fructum esse, eam tamen in Aegyptiorum regione innocens existat. hætenus Galenus. Ex cuius etiam verbis palam esse crediderim, persicam à persica malo profus distidere, cum in tota serè Europa persica malus frequentissima proveniat. Quin & ex his facile dixerim, Columellam errasse, quòd existimaverit, persica ea esse poma, que à Persis ad Aegyptios allata persęe dicuntur, sub libro cultui hortorum dicato his verbis testatur.

Persęe mētio
ex Gal.

Columelle
lapsus.

Tunc præcox bisera descendit ab arbore ficus,
 Armeniisque, & cereolis, prunisq; Damasci
 Stipantur calathi, & pomis que Barbara Persis.
 Miserat (vt sama est) patrijs armata uenenis.
 At nunc expositi paruo discrimine lethi
 Ambrosios præbent succos, oblita nocendi.

Nomina.

Arbor, quæ ἰβερία. Græcis, Latinis similiter Persea nominatur: Italis, Perseo Græcè vocis imitatione dicitur.

Iβερ.

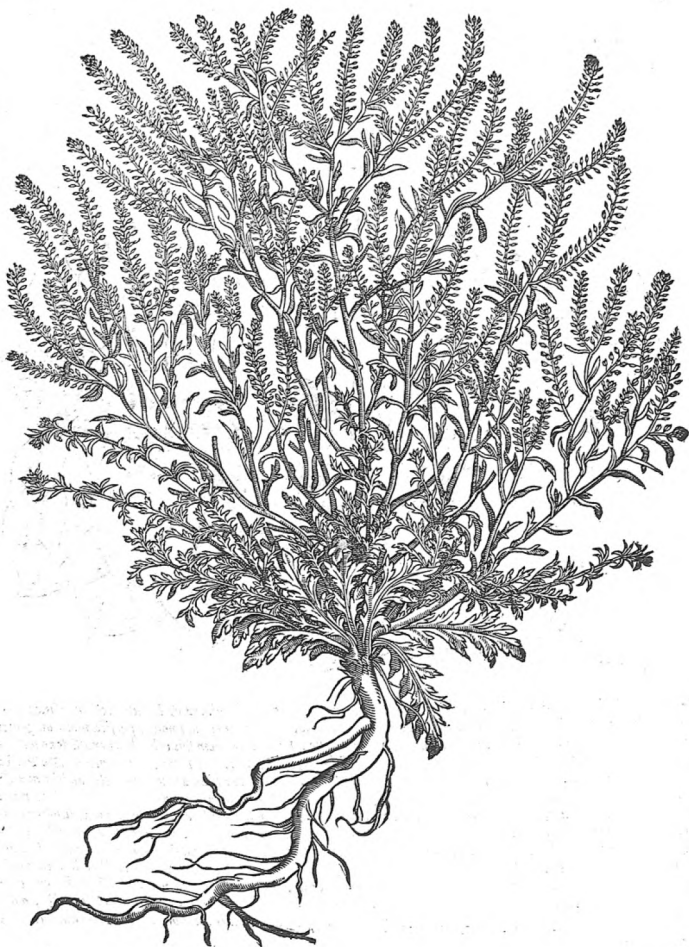
IBERIS.

CAP. CXLVII.

Iberidis ca-
 put nõ habet
 antiquus ma-
 nuscriptus co-
 dex nec alia,
 quæ viderim
 exemplaria.

† Iberis, siue cardamantica, folia habet nasturtij, uere uirentiora: caulem cubitalem, aut minorem. in incultis nascitur. Aestate lacteum florem promit, quo tempore efficacior est. Radices duas nasturtio similes habet, calfacientes, & adurentes. Ipsæ enim ischiadicis cum salsa axungia emplastri modo utiles, quaternis horis alligatæ, vt dein in balneas descendatur, & postea oleo cum lana locus perungatur.

IBERIS.

Vidimus primum Iberidem, quam nobis in:cauerat Iulius Alexandrinus medicus Tridentinus, qui nunc ob præclarissimum ingenium, & doctrinæ dotes, apud Serenissimum Ferdinandum Regem Romanam artem medicam exercet, extra ciuitatem Tridenti, ubi vulgo dicitur alle Laste, effugie nimirum, qua describitur à Dioscoride, ac alijs pluribus Græcis auctoribus. Huius Galenus in simp. cens. nusquam separatim meminit, sed hanc, & Lepidium nõ nisi nomine disseverè prodidit. Quod etiã idem testatur lib. x. de comp. med. secundum locos circa finem de coxendicũ curatioe agens, ubi ex Democrate sic inquit Damocratis extat libellus, qui Clinicus inscribitur, in quo versus iambicus, quem admodum solet, de tribus describit medicamentis. Ac primò quidem de eo dicitur, quod ex herba constat, quam ipse Iberidem appellat, quod ad coxendicum dolores commendauit. In Iberide medicum quendam acrimoniam suam curatum fuisse aut herba, quam (ut dixi) ipse Democrate Iberidem vocat, ut qui tantum usũ herbam cognouerit, nomen autẽ eius, nullum audierit, cum etiam id ipsum ignorauerit is, à quo eius usum didicerat. Porro ex notis, quibus eam representat videtur Iberidem appellare, quæ à Græcis Lepidium nominatur, appellatione ducta à regione, in qua amicis eius curatus fuit. Describit autem ipsius formam hæc carminibus.

Iberidis con-
sid. ratio.

Herba hæc ubique, metaque frequens nascitur,

Monumenta iuxta antiqua, muros, & veteres.

Tritasq; quondam publicè pedibus vias,

Quas iuxta aratrum duxit haud quis agricolæ.

Semper uirescens, folijs nasciturq;

Florentibus vere, at tamen maioribus.

Canalem cubitalis longitudinis gerit.

Paulò minorem, aut rursus ampliorem: ab hoc

Æstate pendunt folia, donec multa hyems

Sarmentitiam deducat hæc ad imaginem, &

Deiecta, & exicata depercat gelu.

Adnata radici tamen cernes alia.

Æstate florem fert colore lacteo.

Multum tenem, variumq; ualde, cauliculus.

Ad quem sequitur semen penitus sic exiguum,

Visum ferè ut fallens, oculos quoque effugiat.

Odorem habet radix à inde acerrimum.

Verò similem quàm maximè nasciturio.

Huc illud etiam accedit, quòd Galenus item loco citato, Hygieni Hipparchi auctoritate, Iberidem, & Lepidium idem esse

testatur his verbis. Si coxendicum dolores lenare est animus, herbam Iberidem, quam aliqui Lepidium uocant, aut nasciturio

sylyestre colligito. Et eius certè sententia asserere non dubitauerim, Iberidem apud Græcos eandem esse cum Lepi-

dio. Unde perspicuum est, hoc Iberidis caput huiusce primi voluminis calci accensisse nimia uel liberiorum, uel medicorum

curiositate. In quam sententiam cum antedictis causis, ea ratio me potissimum deducit, quòd constat, huius primi voluminis

calcem, non esse legitimum locum, in quo Iberidis historia fuerit collocanda: quandoquidem eiusmodi herbas Dioscorides lib.

1. 1. ordinatè disposuit, ac de eis disseruit, ac de his priuatim Lepidio, quòd Democrate Iberidem existimamus, propriam assignauit

sedem. Idcirco rectè Paulus Aegineta Lepidium Iberida etiam appellari scribit, & ex tertio ex calcæ facientium ordine esse, ac

nasciturio uiribus proximum. Et lib. 1. 1. in ischiadici curatioe: in totum, inquit, ischiadicos restituit sanitati Iberidis herba

mentarios scripsere cum expressè contra Galeni, & Pauli auctoritatem, & contra rationes, quas superius adduximus, aliud

à Lepidio Iberidem esse contendam. Quos tamen excusatos habeo, ræpote qui fortasse maius studium rebus diuinis impende-

runt, quam ut certam simplicium medicamentorum cognitionem assequi potuerint. Dixi de Iberide sententiam meam non

hic solum: sed etiam diffusius in Epistolis nostris Medicinalibus, ad Bartolomeum Marantam scribens, quam qui impugna-

tionem non ignorandum est, Paulum præter Iberidem, de qua nunc agimus, alterius etiam meminisse ab illa longè diuersè, cuius

que item usum ad ischiadicas commendasse. Quod eius uerba demonstrant, quæ eodem loco ita sonant. Quæ uerò apud nos Ibe-

rarum, sed in alijs quoque diuturnis affectibus. Huic planè adspulatur Lepidium, quòd Plinio lib. XIX. cap. VIII. his

50 paucis describitur. Exit Lepidium in cubitali altitudine, folijs Laurinis. Quibus sanè notis satis apparet, hoc secundum

Iberidis genus, uel Lepidij dicamus, quòd Lauri folia mittit, eam esse stirpem, quæ hodie passim in hortis frequens nascitur, à

& Ruellius, cum Lepidium illud esse putauerint, quòd vulgus barbariorum Raphanum rusticarum appellat. Veruntamè so-

lis, quæ huic raphano insunt, uerbasco maiora, & helemio aequalia, manifestè declarant. Reruntamè so-

nisi forsitan Lepidium Raphani nomine acceperint. Plantæ, quæ hæc, uerbasco maiora, & helemio aequalia, Græcis dicitur,

& Lepidio: Germanicum, Wilder krefz; Hispanicum, Nasturtio muntesimo; Gallicum, Chasse rage, Passeraige, & Nasfort

sauesge; Boemis stensnyk.

† Quòd caput hoc de Iberide accreuerit in Dioscoride eius, adscriptum sit, illud maxime corroborat rationes in commen-

60 tario allatas, quòd reperti sint uetustissimi Græci codices, in quibus hoc caput non legebatur.

Iberis, & Lepi-
dium idem.

Iberidis ca-
put additum.

Monachorũ
lapfus.

Iberis altera
Paulo.

Barbati, &
Rucl. lapfus.

Nomina.

L I B R I T R I M I F I N I S,

PETRI ANDREAE MATTHIOLI MEDICI Senensis Commentarij,

IN LIB. SECVNDVM PEDACII DIOSCORIDIS
ANAZARBEI, DE MEDICA MATERIA.

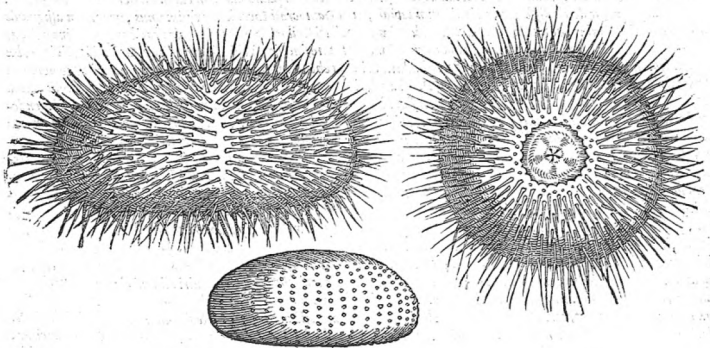
N PRIMO, charissime Aree, libro, quem de medicinali materia condidimus, de aromatibus, oleis, unguentis, arboribus, & nascentibus ex eis succis, lacrymis, feminibusque differuimus. In hoc autem secundo de animantibus melle, lacte, adipe, frugibus, atque oleribus explicabimus, subnexis herbae, quae acri praedita sunt facultate, utpote quae cum ipsis cognatione iuncta sint: qualia allium, cepa, sinapi intelliguntur. Idque ideo, ne cognatorum vires disiuuiffie videamur.

Echinus marinus.

ECHINVS MARINVS.

CAP. I.

Marinus Echinus stomacho, ventrique vrilis est: vrinam cit. Huius testa cruda inassata commode medicamentis admiscetur, quae pforas abstergunt. Crematae vero cinis fordida vlcera expurgat, luxuriantem carnem reprimat.

Echini marini confide.

Echinus marinus notissimus est, is praesertim, qui in Italia tam Tyrreni, quam Adriatici littora accolunt. Ingenitum Echinorum numerum vidimus nos, dum placidis mare ageretur undis, in alueo magni portus Civitatis veteris in Romano litore, nigris horrentibus spinis. Alios vero uidi ex Pirano Isthrae oppido allatos, his longe maiores, purpureo colore suffulos, quos Echinometras appellauerim, quod scripserit Aristoteles libro 1111 de historia animalium capite quinto, his ceteros magnitudine excedere. Habentur circa Toronem Echini marini candidi testis, spina, & ovo: augeri forma productiore, quam ceteri, soliti: spinis paruis, non rigidis, sed mollioribus. Genera (ut idem inquit) Echinorum plurima sunt. Primum, quod cibo idoneum est, in quo, quae oua appellantur, magna, esculentaque consistunt, pariter in maiore corpore, & minore: nam nouelli ad huc, paruis, pleniusculi illis constant. Secundum, ac tertium spathagi, at brissi, quae genera pelagia sunt, raraque inuenta. Ad haec, quae Echinometra appellatur (quasi matrem, aut matricem dixeris echinorum) quae quidem omnes magnitudine excedit. Genus item aliud est minutum, spinis longis, praeaurisq, gigni in alto gurgite solum, quo nonnulli ad destillationes urinae medicamento vtuntur. Quo fit, ut Paulum Ionium plane aberrasse crediderim: quippe qui suo de Romanis piscibus libello, & chinometram Aristoteli destillationibus urinae opulari, non autem huiusce minuti genus, memorie prodiderit. Corpus Echini cibani forma usitur, priore, atque nouissima parte spissum, & continens: cetera vero non continuum, sed simile lateri, cui non obducta membrana est. Omnium maxime à natura muniti sunt, utpote qui testa indurata

Iouij error.

que